

Війна сприяла розвитку потужного громадянського суспільства, де волонтерські та благодійні організації відіграють ключову роль у підтримці армії та мирного населення. Українське суспільство продемонструвало здатність вистояти перед жахливими випробуваннями, що виражається в готовності відновлювати країну та протистояти агресору.

Динаміка змін стійкості українського суспільства в умовах війни показує, що виклики, які ставить перед собою конфлікт, сприяють не лише зростанню внутрішньої солідарності та ідентичності, але й розвитку нових форм соціальної організації та економічного відновлення. Важливою перспективою є продовження реформ та підтримка громадянського суспільства для забезпечення стійкості та миру в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
2. Концепція забезпечення національної системи стійкості. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#n11>
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року». 10.11.2023. №1025. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-zakhodiv-z-realizatsii-kontseptsii-zabezpechennia-natsionalnoi-systemy-stiikosti-do-2025-roku-i101123-1025>
5. Зберігати стійкість українцям найбільше допомагають віра в ЗСУ, родина, робота, віра та волонтерство, – дослідження Info Sapiens. 15.05.2024. URL: <https://cs.detector.media/community/texts/186113/2024-05-15-zberigaty-stiykist-ukraintsyam-naybilshe-dopomagayut-vira-v-zsu-rodyna-robota-vira-ta-volonterstvo-doslidzhennya-info-sapiens/>
6. Рівень стійкості та згуртованості громадян України (за результатами соціологічних досліджень). 16.10.2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/riven-stiykosti-ta-zhurtovanosti-hromadyan-ukrayiny-za-rezultatamy-sotsiolohichnykh>

Юрій Щербяк

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ВИЗНАЧАЛЬНІ ЧИННИКИ, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПОТЕНЦІЙНІ ВИКЛИКИ

Сучасні освітні системи стикаються з великими потенційними викликами: як підготувати здобувачів освіти до конкурентного, освітнього середовища та

нестабільного соціокультурного майбутнього. Ми усвідомлюємо, що живемо в час безпрецедентних динамічних трансформацій і викликів в історії людства.

На нашу думку, освітні зміни потрібні з кількох причин, пов'язаних з розвитком суспільства, технологій і потреб ринку праці. Ось деякі з основних причин, чому потрібні освітні зміни:

1. **Технологічний прогрес:** Технології швидко змінюються, і сучасні школи та університети повинні підготувати студентів до роботи в умовах новітніх технологій, включаючи штучний інтелект, машинне навчання та кібербезпеку.

2. **Ринок праці:** Потреби ринку праці постійно змінюються. З'являються нові професії, які потребують нових навичок і знань, що вимагає адаптації навчальних програм і методів викладання.

3. **Компетентності XXI століття:** Сучасні студенти повинні розвивати критичне мислення, креативність, навички співпраці та комунікації, а також навички вирішення проблем. Ці компетентності важливі для успіху в сучасному світі.

4. **Доступність і інклюзивність:** Освіта повинна бути доступною для всіх, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу, фізичних можливостей чи географічного положення. Це вимагає змін у підходах до викладання та надання ресурсів.

5. **Інтернаціоналізація:** Глобалізація вимагає від студентів розуміння різних культур, мов і міжнародних стандартів. Освіта повинна готувати студентів до життя і роботи в глобальному суспільстві.

6. **Особистісний розвиток:** Освіта повинна сприяти всебічному розвитку особистості, включаючи моральні, етичні та емоційні аспекти. Це допоможе формувати відповідальних та самостійних громадян.

7. **Екологічні виклики:** Сучасні екологічні проблеми вимагають від студентів знань і навичок у сфері сталого розвитку та екології. Освіта повинна готувати молодь до розв'язання цих проблем.

8. **Ефективність і якість навчання:** Нові методи викладання і навчання, включаючи інтерактивні технології та індивідуалізований підхід, можуть значно підвищити ефективність і якість освіти [2; 6; 9].

Всі ці фактори свідчать про необхідність постійних змін і адаптацій в освітній системі, щоб забезпечити актуальність, якість та доступність освіти для всіх.

Згідно соціологічного опитування, проведеного Познанським колегіумом да Вінчі (Республіка Польща) у 2023 році, 90% викладачів, 80% менеджерів, 70% вчителів, 44% студентів, 36% учнів вказали на той факт, що зараз є професії, про які 10 років тому ще ніхто не знав, зокрема: [1].

1. Розробник мобільних додатків;
2. Хепінес менеджер (людина на цій посаді має відчувати потреби працівників, вигадувати, як їх задовольнити, а також спостерігати за емоційною атмосферою в колективі);
3. Фахівець із хмарних обчислень;
4. Менеджер стійкості;
5. Аналітик криптофалют;
6. Продюсер подкастів (розробник проектів, сценаріїв, планів тощо);

7. Оператор дрону;
8. Хакер росту (креативна особа, яка забезпечує стрімкий розвиток компанії);
9. Відеоблогер;
10. Інфлюенсер Тік Току (впливова особистість) - це людина, яка має значну аудиторію в соціальних мережах та блогах.

Окрім цього, відзначаємо основні чинники, які кардинально впливають на розвиток освітнього процесу:

- **Технологічний прогрес:** Впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність та онлайн-платформи для навчання, значно змінює методи викладання та навчання.

- **Економічні зміни:** Зміни в глобальній економіці впливають на ринок праці, що, в свою чергу, вимагає від освітніх установ адаптації програм і підготовки студентів до нових професій і навичок.

- **Соціокультурні трансформації:** Зміни в суспільстві, включаючи міграцію, урбанізацію та зміну цінностей, вимагають від освіти адаптації до нових соціальних і культурних умов.

- **Глобалізація:** Інтернаціоналізація освіти сприяє розвитку міжнародних програм і співпраці між різними країнами, що потребує від студентів знання різних мов і культур.

- **Екологічні виклики:** Потреба у вирішенні глобальних екологічних проблем вимагає від освітніх програм інтеграції знань і навичок, пов'язаних зі сталим розвитком і екологією.

- **Зміни в педагогічних підходах:** Впровадження нових методів викладання, таких як проектне навчання, індивідуалізований підхід і використання інтерактивних технологій, впливає на ефективність навчального процесу.

- **Політичні та нормативні зміни:** Освітня політика та законодавство можуть значно змінювати освітній ландшафт, впливаючи на фінансування, стандарти та вимоги до навчальних програм.

- **Інклюзивність і доступність:** Зростаюча увага до інклюзивної освіти вимагає створення умов для навчання всіх студентів, включаючи тих, хто має особливі освітні потреби.

- **Зміни в потребах і очікуваннях студентів:** Сучасні студенти мають нові очікування від освіти, що вимагає адаптації навчальних методів і програм до їхніх потреб та інтересів [4; 7].

На підставі аналізу фахової літератури, виокремлюємо основні завдання розвитку освіти на сучасному етапі:

1. Створення умов для засвоєння сучасної та значущої інформації;
2. Мотивація дослідницької діяльності;
3. Переосмислення того, ким є / буде «здобувач освіти»;
4. Спрямованість освіти на формування практичних навичок, необхідних у професійній діяльності та реальному житті;
5. Реалізація персоналізованого (індивідуального) підходу до кожного здобувача освіти;
6. Акцентація на формуванні гнучких навичок;

7. Ефективне застосування сучасних технологій та інноваційних підходів у процесі навчання;
8. Введення в освітні програми предметів, які формують інноваційне мислення;
9. Побудова партнерських відносин;
10. Об'єктивна оцінка умінь та здобутих знань.

Наголошуємо на двох **основних тенденції** розвитку системи освіти, які відображають прагнення освітніх систем до адаптації в умовах швидких соціальних, технологічних та економічних змін. По-перше, **діджиталізація**, яку розуміємо як процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти навчання та освітньої діяльності. Вона охоплює використання інтернету, комп'ютерів, мобільних пристроїв, програмного забезпечення та інших цифрових інструментів для покращення навчального процесу та доступу до знань. Майбутнє діджиталізації освіти вбачаємо у:

1. Штучному інтелекту і машинному навчання: Використання AI для створення адаптивних навчальних програм, автоматизації оцінювання та персоналізації навчального процесу.
2. Розширена віртуальна реальність: Розширене використання VR та AR для створення імерсивних навчальних середовищ, де студенти можуть взаємодіяти з віртуальними об'єктами і сценаріями.
3. Гейміфікації: Використання елементів гри для підвищення мотивації і залучення студентів до навчального процесу.
4. Хмарних технологіях: Використання хмарних платформ для зберігання і обміну навчальними матеріалами, а також для забезпечення спільної роботи над проєктами [8].

По друге, **технологізація**, яка вбачається як процес інтеграції сучасних технологій у навчальний процес з метою покращення якості освіти, підвищення ефективності навчання та підготовки студентів до викликів сучасного світу. Вона охоплює широкий спектр інновацій, від цифрових інструментів і онлайн-платформ до використання штучного інтелекту і віртуальної реальності. Майбутнє технологізації освіти це: розширення використання штучного інтелекту для створення ще більш персоналізованих і адаптивних навчальних середовищ; подальше впровадження віртуальної і доповненої реальності для створення імерсивних та інтерактивних навчальних дослідів; збільшення використання мобільних додатків та платформ для навчання, що дозволяє вчитися в будь-який час і в будь-якому місці; використання соціальних мереж та колаборативних платформ для сприяння спільному навчанню і обміну знаннями між студентами та викладачами [3].

Топ компетенціями завтрашнього дня ми визначаємо:

1. Уміння працювати в команді
2. Цифрові та технічні компетенції
3. Уміння аналізувати данні
4. Уміння розв'язувати складні задачі
5. Креативність

Відповідно до топ компетенцій визначаємо такі потенційні напрями розвитку освіти:

1. Гіперперсоналізована освіта
2. Технологічний гуманізм
3. Реактивна адаптація
4. Інноваційність в інклюзивній освіті

Таким чином, ми можемо визначити **визначальні чинники розвитку освітнього процесу**:

– Технологічний прогрес: Інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна та доповнена реальність, дозволяє створювати більш інтерактивне та персоналізоване навчання.

– Глобалізація: Відкритий доступ до знань і ресурсів з усього світу сприяє розширенню кругозору учнів і вчителів, полегшуючи обмін досвідом і найкращими практиками.

– Зміни в соціальній структурі: Зміни у суспільстві, такі як урбанізація та зростання різноманітності, вимагають адаптації освітніх програм до нових умов та потреб.

Основними завданнями освітнього процесу є:

– Інклюзивність: Забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів, незалежно від їхніх соціальних, економічних чи фізичних умов.

– Персоналізація навчання: Використання індивідуального підходу для задоволення потреб кожного учня, враховуючи їхні інтереси, здібності та темпи навчання.

– Розвиток критичного мислення: Стимулювання учнів до самостійного аналізу інформації, формування власних думок та прийняття обґрунтованих рішень.

– Підготовка до життя в цифрову еру: Навчання учнів цифровим навичкам, безпеці в Інтернеті та відповідальному використанню технологій.

Потенційні виклики, з якими може стикнутися освітній процес, включають:

– Фінансування: Недостатність фінансових ресурсів може обмежити впровадження новітніх технологій та модернізацію освітніх закладів.

– Підготовка педагогів: Вчителі потребують постійного професійного розвитку для освоєння нових методів та технологій навчання.

– Супротив змінам: Традиційні підходи до навчання можуть стати перешкодою на шляху до інновацій, викликаючи опір з боку деяких педагогів та адміністрацій.

– Розрив у доступі до технологій: Нерівномірний доступ до інтернету та сучасних пристроїв може створювати розриви в можливостях навчання між міськими та сільськими школами.

Отже, перспективи розвитку освітнього процесу на сучасному етапі залежать від здатності системи освіти адаптуватися до нових умов та викликів, використовуючи технологічні інновації та забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти для всіх здобувачів освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. RAPORT KOŃCOWY w ramach projektu Nowoczesny proces szkolenia odpowiedź na potrzeby rzemiosła i przedsiębiorców w Polsce. URL: <https://www.cpsdialog.gov.pl/index.php/120-dzialanie-2-20>.

2. Бобрицька В. Сучасні освітні реформи в Україні в контурах педагогічної рефлексії. *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: Scientific journal / Poltava V. G. Korolenko Nat. Ped. University*. Полтава, 2022. Вип. 12. С. 18-23.
3. Вишківська В., Патлайчук О., Кінаш, А. Технологізація процесу навчання у ЗВО як засіб фундаменталізації вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 5/213. С 94-99.
4. Кононенко О., Гудімова А., & Курова А. Сучасні тенденції та стратегії розвитку вищої освіти в Україні: аналіз реалізації. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 9 (27).
5. Ляшенко А. Персоналізоване навчання: адаптуйся або «сідай, двійка» URL: <http://blog.ed-era.com/personalizovane-navchannia/>.
6. Пила В. І. Освітні тренди у глобальному вимірі. Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології: *матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 19-20 вересня 2019 р.* / МОН України, УкрІНТЕІ [та ін.]. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. С. 286.
7. Сисоева С. Освітні реформи: освітологічний контекст. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: Видавничий центр НТУ «ХП», 2013. С. 44-55.
8. Чайка В. М., Шишак А. М. Діджиталізація початкової освіти: сутність та основні напрями ефективного забезпечення. Україна на шляху відновлення: завдання науки і освіти в європеїзації держави: *матеріали Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 17–19 травня 2023 року)* / Уклад.: Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. С. 156.
9. Яфонкіна І. П. Сучасні освітні проблеми Українию. *Перспективи розвитку сучасної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 5-6 грудня 2014 року)*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2014. С. 143-145.

Grygorii Tereshchuk

*Corresponding Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University*

Olena Binytska

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Vice-Rector for Economic Affairs
Khmelnyskyi Humanitarian and Pedagogical Academy*

CREATIVITY AND INNOVATION IN ADVERTISING PSYCHOLOGY HIGHER EDUCATION

The psychology of advertising has firmly established itself in modern science. Nevertheless, the world is moving forward. The world is changing, as are consumer needs and product awareness. Military, environmental, social and political threats are also emerging. Man, thus demands more, more perfect product [5, p. 86]. Faster cars